

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG VÁLASZAI AZ EURÓPAI SZÁMVEVŐSZÉK KÜLÖNJELENTÉSÉRE:

„A TARTÓS MUNKANÉLKÜLISÉG ELLENI KÜZDELEMRE NYÚJTOTT ESZA- TÁMOGATÁS: JAVÍTANI KELL AZ INTÉZKEDÉSEK CÉLZOTTSÁGÁN, TESTRESZABÁSÁN ÉS NYOMON KÖVETÉSÉN”

ÖSSZEFOGLALÁS

I. Az Európai Szociális Alap küldetésének középpontjában az emberek – köztük a hátrányos helyzetűek, például a tartós munkanélküli személyek – támogatása áll, amint azt a 2014–2020-as rendelet 3. cikke kimondja.

A tartósan munkanélküli személyek munkaerőpiaci integrációjáról szóló 2016. évi tanácsi következtetés kiemelte az Európai Szociális Alap (ESZA) mint a tartós munkanélküliség kezelésére szolgáló fő uniós pénzügyi eszköz kulcsfontosságú szerepét.

Uniós szinten a tagállamok megállapodtak a szociális jogok európai pilléréről, annak elveiről és jogairól, amelyek elengedhetetlenek a tisztességes és jól működő munkaerőpiacokhoz, és amely kifejezetten kimondja, hogy mindenkinek joga van ahhoz, hogy foglalkoztatási kilátásainak javítása érdekében időben és testre szabott segítséget kapjon (4. elv), megerősítve ezáltal az ajánlás kulcsfontosságú elemeit.

2014 óta és 2020 végéig az ESZA és az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés (IFK) 5,9 millió tartósan munkanélküli személyt támogatott, ezáltal eredményesen teljesítette küldetését, és új lehetőségeket teremtett a munkaerőpiactól legtávolabb került személyek számára.

IV. Az Európai Szociális Alap (ESZA) „az álláskeresőket és az inaktív személyeket – többek között a tartósan munkanélküli személyeket és a munkaerőpiactól távol esőket – foglalkoztatáshoz való hozzáférése, többek között a helyi foglalkoztatási kezdeményezések és a munkavállalói mobilitás ösztönzése révén is” beruházási prioritása (8.i. beruházási prioritás) az egyetlen olyan prioritás, amely kifejezetten utal a tartósan munkanélküli személyekre. Ugyanakkor a 9.i. beruházási prioritást is fontos kiemelni: „az aktív befogadás, többek között az esélyegyenlőség és az aktív részvétel előmozdítása, valamint a foglalkoztathatóság javítása érdekében”. Ez a beruházási prioritás alapvető szerepet játszott a célcsoport szükségleteinek kezelésében is, különösen az aktiválási intézkedéseket és az olyan támogató szolgáltatásokat magukban foglaló holisztikus beavatkozások révén, mint a lakhatás, a szociális ellátás és az egészségügyi ellátás. A Bizottság megjegyzi, hogy az ellenőrzés idején 1,6 millió tartósan munkanélküli személy részesült támogatásban a 8.i. beruházási prioritás, további 1,8 millió pedig a 9.i. beruházási prioritás keretében.

VI. Az ESZA az uniós költségvetés fő eszköze az emberekbe történő beruházások terén. Azonban a tagállamok is támogatják a munkanélkülieket, köztük a tartósan munkanélküli személyeket is nemzeti intézkedésekkel és programokkal.

A 2014–2020-as ESZA-programokról folytatott tárgyalások során a Bizottság határozottan arra ösztönözte a tagállamokat, hogy válasszák ki azokat a beruházási prioritásokat, amelyek a legmegfelelőbbek az országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások kezelésére. A Bizottság azt is javasolta, hogy a tagállamok az ESZA-források kritikus tömegét ezekhez a legfontosabb kihívásokhoz rendeljék.

VII. A személyre szabott megközelítés alapvető eleme a tartósan munkanélküli személyek munkaerőpiaci integrációjáról szóló, a tagállamoknak címzett 2016. február 15-i tanácsi ajánlásnak. Bár a Bizottság a tartósan munkanélküli személyek szükségleteinek kezelése érdekében a személyre szabott megközelítés alkalmazását támogatja, és ez az IFK egyik követelménye volt, nem volt az ESZA-finanszírozás követelménye.

VIII. A 2014 és 2020 közötti időszakban különös figyelmet fordítottak az észszerű adminisztratív terhek és a monitoring-követelmények közötti megfelelő egyensúly megteremtésére. Annak érdekében, hogy érdemi és teljesebb adatok álljanak rendelkezésre, néhány új elemet vezettek be a monitoring és értékelési keretbe. Ezek egyike a közös output- és eredménymutatók bevezetése, ami hozzájárult az adminisztratív terhek csökkentéséhez, valamint az összesítés és a megbízhatóbb adatok beszerzésének megkönnyítéséhez.

IX. Első franciabekezdés – A Bizottság elfogadja az ajánlást.

A programokról folytatott tárgyalások során a Bizottság emlékeztetni fog arra, hogy a tartósan munkanélküli személyeket célzottabban kell kezelni azokban a tagállamokban és régiókban, ahol még mindig magas a tartósan munkanélküli személyek száma.

Második franciabekezdés – A Bizottság elfogadja az ajánlást.

A Bizottság az ESZA+ bizottság keretében támogatást fog nyújtani a tagállamoknak ahhoz, hogy a tartósan munkanélküliekre vonatkozó aktivizálási intézkedések végrehajtása során személyre szabott megközelítést alkalmazzanak.

Harmadik franciabekezdés – A Bizottság elfogadja az ajánlást.

Ezek az értékelések az összes tematikus célkitűzés tekintetében fognak vizsgálni több célcsoportot, köztük a tartósan munkanélküli személyeket, mivel mindegyik tematikus célkitűzés szerepet játszik a tartósan munkanélküli személyekre vagy más hátrányos helyzetű csoportokra irányuló intézkedések sikerében. Ahol lehetséges, a résztvevők meghatározzák a bevált gyakorlati megoldásokat, és a Bizottság és a tagállamok megosztják egymással a „reagálási intézkedéseket”.

BEVEZETÉS

03. Az európai foglalkoztatási és szociális fejlemények 2021. szeptemberi negyedéves felülvizsgálata azt mutatja, hogy az uniós gazdaság és munkaerőpiac elkezdett kilábalni a Covid19-világjárványból, és a foglalkoztatás és a munkanélküliség szintje már a válság előtti értékek közelében van.

23. Az ESZA-nak „az álláskereső és az inaktív személyek – többek között a tartósan munkanélküli személyek és a munkaerőpiactól távol esők – foglalkoztatáshoz való hozzáférése, többek között a helyi foglalkoztatási kezdeményezések és a munkavállalói mobilitás ösztönzése révén is” című beruházási prioritása az egyetlen olyan prioritás, amely kifejezetten utal a tartósan munkanélküli személyekre. Fontos azonban hangsúlyozni, hogy az „aktív befogadás, többek között az esélyegyenlőség és az aktív részvétel előmozdítása, valamint a foglalkoztathatóság javítása érdekében” beruházási prioritás alapvető szerepet játszott e célcsoport szükségleteinek kezelésében.

A Bizottság megjegyzi, hogy az ellenőrzés idején 1,6 millió tartósan munkanélküli személy részesült támogatásban a 8.i. beruházási prioritás, további 1,8 millió pedig a 9.i. beruházási prioritás keretében (társadalmi befogadás).

25. A tagállamok a 8.i. beruházási prioritás vagy más prioritások révén támogatták a tartósan munkanélküli személyeket. A tematikus koncentrációra vonatkozó követelmények fényében egyes tagállamok úgy döntöttek, hogy nemzeti finanszírozással kezelik ezeket a kihívásokat.

A tartósan munkanélküli személyek társadalmi befogadásához szükséges beruházások például a 9. tematikus célkitűzés keretében támogathatók.

E tematikus célkitűzés keretében a tagállamok támogathatják például a foglalkoztathatósági intézkedések különböző formáit – például személyre szabott támogatást, tanácsadást, iránymutatást, az általános és szakoktatáshoz és szakképzéshez való hozzáférést, valamint a szolgáltatásokhoz, különösen az egészségügyi és a szociális szolgáltatásokhoz, a gyermekgondozáshoz és az internetszolgáltatásokhoz való hozzáférést – kombináló integrált pályákat.

28. Amint azt a második féléves végrehajtási jelentés is mutatja, a szükséghelyzeti munkanélküliségi kockázatokat mérséklő ideiglenes támogatást nyújtó európai eszköz (SURE) sikeresen enyhítette a Covid19-világjárvány súlyos társadalmi-gazdasági hatásait. A SURE által támogatott nemzeti munkaerőpiaci intézkedések hatására a becslések szerint 2020-ban közel 1,5 millióval csökkent a munkanélküliek száma a 19 kedvezményezett tagállamban. A Bizottság 2021. március 4-én előterjesztette a Covid19-válságot követően a foglalkoztatás hatékony és aktív támogatásáról (EASE) szóló ajánlást. Az ajánlás stratégiai megközelítést vázol fel a világjárvány nyomán a munkahelyek megőrzése érdekében hozott szükséghelyzeti intézkedések és a munkahelyteremtő helyreállításhoz szükséges új intézkedések közötti fokozatos átmenethez. Az EASE arra ösztönzi a tagállamokat, hogy használják fel a rendelkezésre álló uniós forrásokat, többek között a Next Generation EU programon – konkrétan a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközön és a REACT-EU-n (kohéziós célú és az európai területeknek nyújtott helyreállítási támogatás) – keresztül rendelkezésre bocsátott új forrásokat.

29. A koronavírusra való reagálást célzó beruházási kezdeményezésekkel (CRII és CRII+), majd a REACT-EU-val a Bizottság bizonyította, hogy reagál a példa nélküli társadalmi, gazdasági és népegészségügyi válságra, és képes rövid, közép- és hosszú távú megoldásokat javasolni annak kezelésére.

Szlovákia esetében például a „több mint 1 milliárd EUR” összeg magában foglalja a Covid19 CRII+ forrásait is (az Európai Regionális Fejlesztési Alapból átcsoportosított forrásokat) a világjárványokra adott válaszként a csökkentett munkaidőben való foglalkoztatás rendszereinek finanszírozása érdekében.

A Covid19 előtt 796 millió EUR összegű uniós finanszírozás állt rendelkezésre a 8. tematikus célkitűzés keretében.

ÉSZREVÉTELEK

37. A Bizottság megjegyzi, hogy az ellenőrzés idején 1,6 millió tartósan munkanélküli személy részesült támogatásban a 8.i. beruházási prioritás, további 1,8 millió pedig a 9.i. beruházási prioritás keretében (társadalmi befogadás).

38. A 2021–2027-es időszakban a Bizottság célja, hogy kizárja a települések általi ideiglenes közvetlen munkahelyteremtést, kivéve, ha azt továbbképzési komponens kíséri.

40. A tagállamoknak lehetőségük volt arra, hogy az országspecifikus állásfoglalásokban azonosított kihívásokat uniós vagy nemzeti finanszírozással kezeljék.

41. A Bizottság és a társjogalkotók nem tartották szükségesnek, hogy európai strukturális és beruházási alapokra vonatkozó, a 2014–2020-as időszakra szóló jogi aktusokban külön beruházási prioritást határozzanak meg a tartósan munkanélküli személyek tekintetében, a szükségtelen bonyolultság elkerülése érdekében is.

2014 óta és 2020 végéig az ESZA és az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés (IFK) 5,9 millió tartósan munkanélküli személyt támogatott, ezáltal eredményesen teljesítette küldetését, és új lehetőségeket teremtett a munkaerőpiactól legtávolabb került személyek számára.

45. A megerősített ifjúsági garanciáról szóló, 2020. évi tanácsi ajánlás nyomán a tagállamok kötelezettséget vállaltak arra, hogy különös hangsúlyt helyeznek a munkaerőpiacról leginkább kiszorult fiatalok támogatására, csökkentve a „lefölözési” hatás kockázatát.

46. A Bizottság tudatában van a kockázatnak, és továbbra is figyelemmel kíséri, hogy lát-e olyan elemeket, amelyek ennek előfordulására utalnak.

47. 2020 végéig az ESZA és az IFK valamennyi beruházási prioritása összesen 5,9 millió tartósan munkanélküli személyt támogatott. E tartósan munkanélküli személyek csupán 35%-a részesült támogatásban a „foglalkoztatáshoz való hozzáférés” beruházási prioritás keretében.

48. Az ESZA az uniós költségvetés fő eszköze az emberekbe történő beruházások terén. Azonban a tagállamok is támogatják a munkanélkülieket, köztük a tartósan munkanélküli személyeket is nemzeti intézkedésekkel és programokkal.

A 2014–2020-as ESZA-programokról folytatott tárgyalások során a Bizottság határozottan arra ösztönözte a tagállamokat, hogy válasszák ki azokat a beruházási prioritásokat, amelyek a legmegfelelőbbek az országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások kezelésére. A Bizottság azt is javasolta, hogy a tagállamok az ESZA-források kritikus tömegét ezekhez a legfontosabb kihívásokhoz rendeljék.

49. A Bizottság úgy véli, hogy az ESZA hatékony eszköz a munkaerőpiactól jobban eltávolodott személyek támogatására. Az ESZA által támogatott résztvevők csaknem 75%-a munkanélküli, tartósan munkanélküli vagy inaktív volt.

50. A programozás összetett feladat, mivel számos kihívást kell kezelni a tagállamokban.

Az olyan országokban, mint Írország, az uniós finanszírozás a közfinanszírozás kevesebb mint 3%-át teszi ki. Ezért a Bizottságnak stratégiai finanszírozási döntéseket kell hoznia, amelyek a jelen esetben alkalmazandó szabályozási feltételek mellett a „legjobb ár-érték arány” elvén is alapulnak. Írországban a tartósan munkanélküli személyekre irányuló intézkedést nemzeti finanszírozás felhasználásával hajtották végre. Ezért a tartósan munkanélküli személyeket nem érintette hátrányosan, hogy a projekt kikerült a programból.

Ami Olaszországot illeti, a támogatás jelentős volt, és ma is az. Az ESZA és az IFK kezdeményezéseiben – különböző beruházási prioritások keretében – eddig (2020. december 31.) több mint 1,1 millió tartósan munkanélküli személy vett részt (1 108 038 fő), ami jelentős szám.

Ezen túlmenően a tagállamok dönthetnek úgy, hogy az uniós finanszírozás helyett nemzeti finanszírozással támogatnak bizonyos jelentős kihívásokat. Az ESZA-finanszírozásra egy szélesebb körű beruházási stratégia részeként kell tekinteni.

57. A Bizottság és a tagállamok úgy vélték, hogy az esetek túlnyomó többségében nem volt szükség programmódosításra az ajánlás teljesítéséhez, mivel a vonatkozó beruházási prioritásokat már szinte minden tagállamban kiválasztották.

65. Az ESZA közös mutatórendszerének egyensúlyt kellett teremtenie a főbb uniós szintű információigények és az információk előállításának költségei között, ezért a tagállamokkal folytatott tárgyalások során nem tartották meg a célcsoportok szerinti bontást.

Az ESZA 32 közös mutatójáról (amelyek közül 12 az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés esetében is használatos) valamennyi beruházási prioritásra és intézkedésre vonatkozóan készül beszámoló. Ez a megközelítés egyetemes és összehasonlítható tájékoztatást nyújt az alap teljes teljesítményéről.

A 2021–2027-es ESZA+ rendeletben megtartották a fő eredménytípusra összpontosító közös eredménymutatók megközelítését (nem célcsoportok szerinti bontásban).

68. Lásd a Bizottság 65. bekezdésre adott választát.

73. A Bizottság a 2014–2020-as időszak lezárulta után az elkövetkező években a Számvevőszék által említett két tanulmányon felül további értékeléseket kíván végezni a tartósan munkanélküli személyeknek nyújtott ESZA-támogatásról.

KÖVETKEZTETÉSEK ÉS AJÁNLÁSOK

78. Lásd még a Bizottság 65. és 68. bekezdésre adott válaszát.

1. ajánlás – A foglalkoztatáshoz való hozzáférésre nyújtott ESZA-támogatás tartósan munkanélküli személyekhez irányítása ott, ahol magas a tartós munkanélküliség

A Bizottság elfogadja az ajánlást.

A programokról folytatott tárgyalások során a Bizottság emlékeztetni fog arra, hogy a tartósan munkanélküli személyeket célzottabban kell kezelni azokban a tagállamokban és régiókban, ahol még mindig magas a tartósan munkanélküli személyek száma.

2. ajánlás – A foglalkoztatáshoz való hozzáférésre nyújtott ESZA-támogatás személyre szabott megközelítéshez kapcsolása a tartósan munkanélküli személyek esetében

A Bizottság elfogadja az ajánlást.

A Bizottság az ESZA+ bizottság keretében támogatást fog nyújtani a tagállamoknak ahhoz, hogy a tartósan munkanélküliekre vonatkozó aktivizálási intézkedések végrehajtása során személyre szabott megközelítést alkalmazzanak.

3. ajánlás – A foglalkoztatáshoz való hozzáférésre nyújtott ESZA-támogatás által a tartós munkanélküliség tekintetében elért eredmények értékelése

A Bizottság elfogadja az ajánlást.

Ezek az értékelések az összes tematikus célkitűzés tekintetében fognak vizsgálni több célcsoportot, köztük a tartósan munkanélküli személyeket, mivel mindegyik tematikus célkitűzés szerepet játszik a tartósan munkanélküli személyekre vagy más hátrányos helyzetű csoportokra irányuló intézkedések sikerében. Ahol lehetséges, a résztvevők meghatározzák a bevált gyakorlati megoldásokat, és a Bizottság és a tagállamok megosztják egymással a „reagálási intézkedéseket”.